

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

УДК 004 : 316. 614

Ю.І. Волчелюк
*Хмельницький інститут
соціальних технологій
ВМУРОЛ «Україна»*

Сьогодні змінює соціальну роль молоді з особливими потребами, вимагаючи від неї активності, принципівості, почуття власної гідності, впевненості у своїх силах, вищої соціальної активності, більшої відповідальності за власний життєвий сценарій, а також участі у вирішенні проблем інших людей. Відтак актуальною справою стає вивчення життєвих стратегій особистості з особливими потребами, умов її становлення та розробка методів корекції в ситуаціях соціальної дезадаптації. Досвід розвинених країн свідчить, що рання інтеграція такої дитини в суспільство забезпечує самоактуалізацію особистості, повноту, насиченість і плідність її життя.

Психолого-педагогічні особливості роботи з дітьми з особливими потребами, психологічні проблеми їх розвитку та становлення розглядає у своїй праці Ануфрієва Р.А. [1, с. 57-70]. Зміна та розвиток психолого-педагогічних методів роботи з дітьми з особливими потребами, відповідність їх до сучасного способу життя проаналізовано у дослідженні Боришевського М.І. [2, с. 11-16].

Використання комп'ютерних технологій на уроках для роботи з дітьми з вадами зору висвітлено у праці Зубейка С.О. [3, с. 35-40]. Досвід використання Інтернет-технологій у житті, навчанні і роботі молоді з особливими потребами висвітлено у праці Мокіна Б.І., Грабко В.В., Месюри В.І., Юхимчука С.В. [4, с. 23-28]. Розвиток інформаційних технологій, можливості та необхідність їх використання у щоденному житті та роботі проаналізовано у праці Микешеної Л.А. [5, с. 38-52].

Намагання проаналізувати на основі наукових принципів, методів використання комп'ютерних технологій у соціалізації молоді з особливими потребами сприяє кращому розумінню особливостей психолого-педагогічної роботи з молоддю. Разом з цим, відсутність ґрунтовних досліджень з вивчення проблеми соціалізації молоді з особливими потребами, зумовлює актуальність обраної проблеми дослідження.

Таким чином, вищевикладені аргументи багатогранності проблеми підтверджують значущість та актуальність обраної теми статті, що зумовлює її мету і завдання.

Мета статті: здійснити теоретичний аналіз форм і методів використання комп'ютерних технологій (КТ) у процесі соціалізації студентської молоді з особливими потребами.

Відповідно до мети визначено наступні завдання дослідження:

- розкрити сутність сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- охарактеризувати основні форми і методи використання комп'ютерних технологій у соціалізації студентської молоді з особливими потребами.

Розглядаючи суспільство як цілісний живий організм зі своїми економічними й соціальними структурами, ідеологією та культурою, можна виділити його регулюючу функцію соціалізації особистості. Залежно від пройденого культурно-історичного шляху, досягнутого рівня і перспектив розвитку суспільства, у свідомості особистості формується ідеал, відповідний стиль життя, спосіб мислення. Формуються й механізми пристосування до мікросоціуму: сприйняття норм, правил та зразків поведінки, характерних даній контактній групі, внаслідок ідентифікації з нею; пристосування до найближчого оточення та підпорядкування його собі; взаємодія і взаємовплив на основі відповідальності, «взаємозворотності» та афіліації [6].

Цей процес, успішність його проходження є виключно особливим стосовно студентської молоді з особливими потребами. Найважче – пробудити у особистості з особливими потребами бажання сміливо зустрічати труднощі у своєму житті, переборювати їх, а також брати відповідальність за своє життя. Тільки взявши відповідальність за свої вчинки, свою долю на себе, особистість може позбутися ролі «жертви» і стати «господарем» власного життя. В цьому випадку для молоді з особливими потребами одним із дієвих чинників соціалізації виступають комп'ютерні технології [2, с. 11-16].

Пріоритетом розвитку освіти молоді з особливими потребами є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління з особливими потребами

до життєдіяльності в суспільстві. Це досягається завдяки:

- суцільній інформатизації освіти, спрямованою на задоволення освітніх інформаційних, обчислювальних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу та заснованою на створенні єдиної інформаційної структури;

- впровадженням дистанційного навчання із застосуванням у навчальному процесі та бібліотечній справі інформаційно-комунікаційних технологій разом із традиційними засобами навчання;

- побудовою індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності, залежно від конкретних потреб;

- випуском електронних підручників;

- створенням індустрії сучасних засобів навчання, які відповідають світовому науково-технічному рівню і є передумовою для реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти [1, с. 57-70].

Сьогодні вже ні в кого не викликає сумніву, що повноцінна підготовка майбутніх спеціалістів у вищих навчальних закладах будь-якого профілю не може здійснюватися без використання комп'ютерних технологій, а випускник вузу повинен вільно орієнтуватися у просторах Інтернет і вміти ефективно використовувати його можливості в своїй професійній діяльності, тим актуальніше це відноситься до молоді з особливими потребами.

Використання Інтернет це – представлення й пошук інформації у «Всесвітньому Павутинні» та забезпечення швидкого зв'язку за допомогою електронної пошти. Для людини з особливими потребами, яка обмежена в спілкуванні з однолітками, спілкування по мережі Інтернет має велике значення: листування по електронній пошті, прийняття участь у телеконференції, спілкування в «чаті». В дійсності ж, сфера застосування Інтернет є значно ширшою. І перш за все, вона спрямована на формування високого рівня інформаційної культури, надання практичних навичок не тільки з пошуку, зберігання і обробки інформації, але й з уміння вибору оптимальних форм її представлення й прийняття на її основі ефективних рішень. Дослідження Мокіна Б.І. [4, с. 23-28] свідчать, що використання мережі Інтернет сприяє розвитку мислення, надає нові засоби для розв'язання творчих задач, змінює самий стиль розумової діяльності. У сполученні зі стрімким розвитком інформаційних технологій мультимедіа і віртуальної реальності, Інтернет відкриває нові можливості у представленні студентській молоді навчальних матеріалів, підвищенні ступеню мотивації і самостійності роботи студентів, реалізації індивідуального підходу до навчання.

В той же час, використання Інтернет студентом з особливими потребами у процесі

навчання не повинне обмежуватися лише пізнавальною складовою. Воно має стати природною технологією роботи з майбутньої спеціальності, самого повсякденного життя. Для цього студентам слід забезпечити вільний доступ до мережі, що надасть їм можливість брати участь у різних проектах, замовляти по Інтернет книги у бібліотеках, продивлятися каталоги періодичних видань, стежити за новинами науки, отримувати інформацію про можливості навчання та працевлаштування тощо. Завдяки таким навичкам випускник з мінімальними витратами часу та енергії буде отримувати інформацію щодо важливих для нього подій, впевнено долати перешкоди та досягати поставлені цілі [3, с. 35-40].

Можливості використання комп'ютерних технологій для студентської молоді з особливими потребами є надто багатограними, щоб бути навіть просто переліченими в одній статті. Вони не обмежуються тільки вдосконаленням навчального процесу. Широкі можливості відкривають комп'ютерні технології, наприклад, в таких областях як:

- бібліотечна справа;

- поглиблене вивчення іноземної мови;

- профорієнтаційна робота;

- підтримка зв'язків із випускниками з метою організації зворотного зв'язку навчання з виробництвом;

- організація сумісних проектів з університетами України й інших країн світу;

- організація роботи університетської преси;

- проведення соціологічних опитувань;

- проведення дистанційних конкурсів та олімпіад, тощо.

Інформаційно-комп'ютерні технології забезпечують реалізацію прав молоді з особливими потребами на причетність до передових досягнень цивілізації, світових інформаційних ресурсів, а також до таких послуг, як дистанційна освіта, телемедицина, електронна комерція.

Особливої ваги Інтернет-технології здобувають при дистанційній формі навчання, оскільки дистанційна форма навчання передбачає в основному самостійне вивчення матеріалу дисципліни. Ця форма навчання формує навички свідомої самостійної роботи для отримання знань та вмінь. Учасники навчального процесу не прив'язані до одного й того ж місця і до одного й того ж часу, до тих чи інших національних систем освіти. Виникло нове явище – освіта без кордонів, яке ґрунтується на технологіях дистанційного навчання і розглядається як таке, що доповнює традиційне новими можливостями, не властивими людині. Воно забезпечує високу швидкість оновлення знань, які вибираються зі світових інформаційних ресурсів, дозволяє без обмежень розширити аудиторію викладача, ігноруючи при цьому географічні кордони, максимально наблизитися до спеціальних

потреб молоді з особливими потребами при отриманні ними освіти. Це одна з найпоширеніших у світі форм отримання освіти. Але для її ефективного використання необхідно два взаємопов'язаних компоненти. Перший – наявність у студента засобів телекомунікаційного зв'язку з навчальним закладом (Інтернет, електронна пошта). Другий – супроводження викладачами певних дисциплін.

На основі розвитку телекомунікаційних систем виділилась самостійна галузь медицини – телемедицина, яка використовує нові інтегровані інформаційні технології в сукупності досвіду спеціалістів медиків для надання висококваліфікованої допомоги хворим в окремих регіонах. Вже в даний момент на базі великих медичних центрів України, ближнього і далекого зарубіжжя створюються Центри телемедицини. Телеконсультування все ширше входить в практику лікарів травматологів, ортопедів, дерматовенерологів, наркологів. Для проведення відео-консультації необхідно мати Інтернет під'єднання, а також Веб камеру, мікрофон та колонки [5, с. 38-52].

Інтернет здатний задовольняти зростаючі потреби бізнесу, в тому числі ті, що пов'язані з реалізацією товарів та їх придбанням. Йдеться про Інтернет-комерцію – досить новий вид послуг, який дозволяє використовувати глобальну мережу для ведення комерційної діяльності особи. При цьому, під електронною комерцією розуміється повністю мережева модель ведення бізнесу, основними елементами якої є: можливість отримання інформації, здійснення замовлень, оплати таких замовлень і в деяких випадках – навіть одержання замовлень в мережі

(наприклад, програмного забезпечення, різної інформації, баз даних, консультацій, тощо).

Сьогодні в Україні вже практикується два основні способи здійснення платежів через Інтернет. Найпоширеніший – оплата за допомогою банківського переказу (звичайний безготівковий розрахунок). У межах цього способу застосовується варіант «з наступною оплатою», при цьому через Інтернет замовляється товар, що доставляється звичайними каналами (пошта, пряма доставка тощо). Після одержання товару знову ж звичайними способами (безготівковий переказ, до каси продавця) здійснюється його оплата. Отже, сидячи вдома можна замовити будь-який товар з Веб магазину, що є дуже важливим фактором для молоді з особливими потребами [4, с. 23-28].

Таким чином, забезпечення знань та навичок роботи з комп'ютерними технологіями студентської молоді з особливими потребами має сприяти формуванню спеціалістів нової формації з високим рівнем інформаційної культури, які дійсно відчувають себе вільними та повноцінними громадянами світового суспільства.

Вивчення форм та методів використання інформаційно-комунікаційних технологій дало змогу зробити наступні висновки:

1) КТ надають широкі можливості для навчання, встановлення контактів, спілкування, дозволяють брати участь у різних проектах, отримувати інформацію про можливості працевлаштування, тобто КТ виступають чинником соціалізації студентської молоді з особливими потребами.

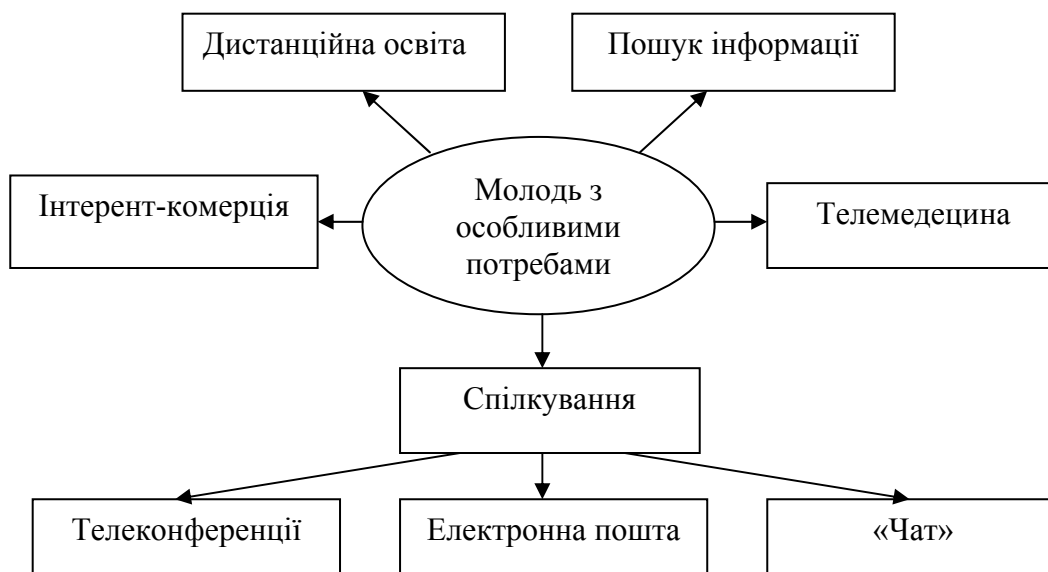

Рис.1. Можливості використання комп'ютерних технологій студентською молоддю з особливими потребами

2) з допомогою спеціалізованого програмного забезпечення КТ допомагають студентській молоді з особливими потребами навчатися та працювати на одному рівні з однолітками.

3) використання КТ та Інтернет дозволяє працювати з такими новітніми технологіями, як телемедицина та Інтернет-комерція, що також є виключно важливим для категорії студентської молоді з особливими потребами.

Перспективними напрямками подальшого дослідження може стати більш ширший аналіз використання комп'ютерних технологій у житті сучасної студентської молоді з особливими потребами, їх розвиток та спеціалізація.

Список використаної літератури

2. Ануфрієва Р. Професійна компетентність майбутнього психолога. // Психолого-педагогічні засади професійного становлення особистості практичного психолога і соціального педагога в умовах вищої школи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 лютого 2003 р., м. Тернопіль) – Тернопіль, 2003. – Частина II. – С. 57-70.

3. Боришевський М.Й. Традиції в українській психологічній науці та їх розвиток у сучасному контексті // Спадкоємність та інновації в українській психологічній науці / Боришевський М.Й. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. / Частина 2. Київ – Хмельницький – Кам'янець-Подільський. – 2002 р. – С. 11-16.

4. Зубейко С.О. Використання комп'ютера на уроках в школі для дітей з вадами зору // Зб. наук. праць III-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами» 26-28 листопада. (За заг. ред. П.М. Таланчука, Г. В. Онкович.) - К. : Університет «Україна», 2002. – С. 35-40.

5. Мокін Б.І. Досвід використання інтернет-технологій у Вінницькому державному технічному університеті. / Мокін Б.І., Грабко В.В., Месюра В.І., Юхимчук С.В.// Матеріали IV науково-практичної конференції «Інтернет-Освіта-Наука (ІОН-2004)». – Вінниця, 2004. – С. 23-28.

6. Микешина Л.А. Новые информационные технологии и судьбы рациональности в современной культуре : Материалы «круглого стола»./ Л. А. Микешина Вопросы философии – 2003. – № 12. – С. 38-52.